

Keresve se lehetett volna megfelelőbb illusztrátort találni a könyvecskéhez Buday Lászlónál. Ismét megmutatja, hogy milyen erős hatásokra képes a fametszés, nemes, de szűk határok közé ékelte formanyelvén. Drámai kifejezése sokszor megdöbbentő erejű. Úgy véljük, hogy fametszetein megtalálta a nóták megfelelő hangját, anélkül, hogy valami hamisan népies stílusba esett volna bele. Az ő munkája dokumentálja előttünk csak egész tisztán a balladák és nóták minden népiesen felüli általánosan emberi értékét. Sz. L.

NÉPHIMZÉSEINK ÖLTÉSTECHNIKÁI. Amennyire ismertté és kedvelté lett az utóbbi évtizedekben a magyar népi himzés formanyelve és színskálája, annyira terra incognita még a gazdag himzéstechnika, mely pedig éppúgy lényeges része a himzésnek, mint a szín és a forma. Úgy az iskolai oktatásban, mint tervező és kivitelező iparművészeink munkáiban mindeddig kevés megbeesülést és alkalmaztatást nyert az a sokféle szellemes öltésmód, ötletes technikai fogás, amely a paraszti himzőművész kezén születik. S hogy mennyire összefügg a díszítmények alakja, az egész tér kitöltési módja, a minta lágy vagy merev körvonala, s a jellegzetes népi himzésfajták egész karaktere az öltéstechnikával, arra **Ferenc Kornélia** és **Palotay Gertrud** «Himzőmesterség» (a magyarországi népi himzések öltéstechnikája) c. szép könyve tanít meg. Mennyi gazdagságot ont magából ez a több mint 200 öltésmintát tartalmazó munka, s rámutat arra, hogy hány olyan népi himzésünk van, melyet szerettünk, esodáltunk, mintáit, színösszeállításait számtalanszor alkalmaztuk, de lényegét a készítmény módjára ismerete nélkül nem is fogtuk fel. Így vagyunk a kalotaszegi darázsolással is, melynek technikai megismerése hiányzott és talán ezért alkalmazták oly keveset művészi textilmunkáinkon. Itt közölt egyik fajtája magyarázza meg, hogy a geometrikus minta és a színeknek lépcsős vagy pöttyszerű elrendezése csak a technikából adódik. De megismerkedünk a könyvből még számtalan más ráncolás leeresztéssel is. Nem kevésbé érdekesek és gyakorlatilag felhasználhatók azok az anyagszél-összeerősítések, melyek már tűzött eszike számba menő apró remekai a nép varrásművészetének, s melyek közül itt mutatunk be egy két színnel készültet. De hány egyszerűnek látszó virághimzés készül oly öltésmóddal, melyeknek összekapcsolására — mint az itt látható láncöltés-tömőöltés kombinációval készült virág — eddig bizony aligha gondoltak textiltervezőink. S elsősorban ők fogják az új könyvet örömmel üdvözölni, melyből számos ötletet, kiaknázatlan technikai lehetőséget kapnak. R. A.

MAGYAR ÉPÍTÉSZET KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOKBAN. Akármennyire uralkodik napjainkban a szellemi élet területein is az egyes országok elzárkózási politikája, mégis alig telik el hónap, hogy a gyorsan fejlődő magyar építés egy-egy jellegzetes alkotása s művészetgyéniesége helyet ne foglalna a külföldi szakfolyóiratokban. Így a közelmultban is egész sereg új épületünk ismertetése jelent meg. Az Architecture d'Aujourd'hui című

teljesen modern irányú francia folyóirat nemrég közölte Györgyi Dénes és Román Ernő érdekes villamossági házát kítűnő felvételekben, de szerfelett száraz és lapos ismertető szöveggel. A párizsi folyóirat ugyanezen számában az új nagyvásártér hatalmas sertésvásárának vasbetónsarnokát is bemutatja, mely Münnich Aladár tervei szerint épült. Az olasz építőművészeti folyóiratok sorában tisztességgel hagyománnyal bíró Rassegna d'Architettura legutóbbi számában a kelenföldi új villamos centrálé épületeiről s elektrotechnikai berendezéseiről számol be hosszú képsorozatban. Bemutatja Reischl Kálmán konstruktív egyszerűségű hatalmas épület-tömbjét és a Bierbauer Virgil által szerkesztett géptermek egy részét. Dr. N. P.

«**ARS HUNGARICA**» címmel új könyvsorozat indult, mely régi és modern művészetünk értékeinek feldolgozását tűzte ki feladatául. A két első kötet Bernáth Aurél és Egy József művésztévével foglalkozik. Genthon István, Bernáth monográfusa, nem először mutatja meg, hogy mennyire szakszerű és találó tud maradni akkor is, ha a görög oltárszárnyak világát a modern művészet szemléletével esereéli ki. Tanulmánya nagyban hozzásegít, hogy Bernáth rendkívül finom, de borongó, álmodozó festészetéhez hozzáférfközhessünk. De lelkes, gondolkodó, bár kissé talán bőbeszédű írás a második kötetben Ártinger Imre bevezetése, melyben a tehetséges és eredeti Egy József művészetét méltatja. Csak örömmel üdvözölhetjük ezt a Bisztray Farkas Ferenc kiadásában induló, szép és gondos kiállítású sorozatot, továbbá, hogy ezt a mai, aktuális művészek komoly monográfiáival kezd. (Fenyő Iván: Szőnyi Istvánról szóló kötete most van sajtó alatt.) Külföldön, különösen Németországban már régen bevett szokás, hogy élő művészek munkásságának könyvet szentelnek. Ezzel egyrészt az aktuális képzőművészet népszerűsítésének útját találják meg, másrészt a művészek magának is ösztönző szolgálatot tehetnek. Kár, hogy a két monográfia nem jelent meg német szöveggel is, hogy a külföld is lássa festőink európai nivóját. Mindkét kötet 33 reprodukciója technikailag jó, ami nehezen reprodukálható modern művészekről lévén szó, a magyar nyomdaipar kiválóságát dicséri. Sz. L.

• TÁRSULATUNK • • KÖZLEMÉNYEI •

KÉRELEM. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat minden erejével arra törekszik, hogy folyóiratát, a «Magyar Iparművészet»-et a mai nehéz viszonyok dacára a régi színvonalán tartsa és így tagjainak minél többet nyújtson. E szándékát azonban csak úgy viheti teljes egészében keresztül, ha tagjal megértésére és támogatására számíthat. Kérjük tehát igen tisztelt Tagtársainkat, hogy hátralekös tagdíjukat minél előbb fizessék be, mert bár folyóiratunk első számát mindazon tagjainknak megküldjük, akik 1932 évi tagdíjukat kiegyenlítették, a további füzeteket csak a befizetett tagdíj árnyában áll szerkesztőségünk módjában megküldeni.

TÁRSULATUNK életének kiemelkedőbb mozzanatairól az alábbiakban tájékoztatjuk tagjainkat.

1932 október hó 21-én Seenger Béla elnöklésével a választmány tartott ülést, melyen a következők vettek részt: Bodon Károly, Fischer Zsigmond, Gerenday Antal, Györgyi Dénes, Grabowieczky Leon, Horváth Béla, Kiss Erzsébet, Lakatos Artúr, Mátrai Lajos, Nádler Róbert, dr. Pacher Béla, ifj. Richter Aladár, Szabó Rezső, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, dr. Szalai Emil, dr. Szőnyi Ottó, Teles Ede, Tóth Gyula, dr. Ugron Gábor, Urbányi Vilmos, Végh Gyula, Zádubánszky Irén és Hoffer Imre ügyvezető.

Seenger Béla elnök a megjelenteket üdvözlő és bejelenti, hogy a mai választmányi ülésnek egyetlen tárgya az iparművészeti tárlat ügye. Az előkészítő tárgyalásokra Szablya Frischauf Ferenc alelnök és Bodon Károly választmányi tag delegáltattak. Utóbbi felkéri, hogy az ügy állását a választmánnyal ismertesse. Bodon Károly ismételte az igazgatósági ülésen elmondottakat. Végh Gyula örömmel üdvözlő a tárlat gondolatát, de a közös rendezés mellett foglal állást. Dr. Ugron Gábor esatlakozik előtte szóló nézetéhez, közös rendezést kíván, különben szerinte nagy nehézségek támadhatnak. Amennyiben felesleg mutatkozik, az a következő évre vihető át, az esetleges veszteség pedig szintén a közös számlára menjen. Györgyi Dénes és Schober József szintén közös rendezés mellett foglalnak állást. Dr. Szalai Emil ügyész a szóbanforgó testületek között köteendő megállapodásban az anyagi és erkölcsi felelősség kérdésének szabatos meghatározását tartja szükségesnek. Ifj. Richter Aladár szerint a közös rendezés a tárlat létesítését veszélyeztetheti. Fél a széthúzástól. Az ő elgondolása szerint a nagybizottságnak a rendező egyesület teljes anyagi és erkölcsi felelősséggel tartozik. Nemes versenyt kell létesíteni az egyesületek között a rendezésben. A fiatalság nem jut ma száz százalékig szóhoz, ezért is fontos, hogy egy egyesület rendezze a tárlatot. A MIOE nagyon ambicionálja ezt. Az együttes rendezés mellett csak akkor volna, ha már beigazolódott, hogy az egyes testületek által való rendezés nem vált be. Lakatos Artúr bejelenti, hogy a MIT részéről ő vett részt az előkészítő tárgyalásokon. Véleménye szerint nem minden testület lesz képes megrendezni a tárlatot. Amennyiben közös rendezésről nem lehet szó, legyen akkor az elsőség a MIOE-é; dr. Ugron Gábor nem szeretné, ha egy elhibázott lépés miatt a képzőművészeti egyesületek kellemetlen esete itt is megismétlődne. A különböző művészeti egyesületek megalakulását természetes dolognak tartja, de ha valamit együttesen akarnak rendezni, akkor ne hívják a többieket csupán asszisztálni. Ha valaki különben akar produkálni a másikkal, akkor csinálja egyedül s mutassa meg, mit tud. Egy régi egyesület egy újat elfogadhat egyenrangúnak, de ennél messzebbre

nem mehet. A sok különböző egyesületben többször lehet találkozni ugyanazzal a személyekkel, akik egyik helyen a művészi irányt, másikon az ügyvezetést kifogásolják. Ez a több helyen való szereplés abból adódik, hogy a esonka ország kiesi és sok az egyesület, amelyek legtöbbször anyagilag sem tudnak megerősödni. A jövőre való tájékozódás tekintetében már most jelenti ki, hogy ő mint a Képzőművészeti Tanács elnöke s a főváros kulturális bizottságának tagja minden befolyását latba fogja vetni, hogy egyéni törekvésekre egyesületek se az államtól, se a várostól anyagi támogatást ne kaphassanak. Ellenben az iparművészet egyetemes érdekeit mindenkor melegen fogja pártolni, ha az egyesületek összefognak. Ennek a esonka országnak és nemzetünk kulturális fejlődésének érdekében a széthúzást minden eszközzel meg kell akadályozni. (Élénk helyeslés.)

Az elnök örömet fejezi ki afelett, hogy a kérdésről ilyen magas színvonalú vita folyt s mint határozatot mondja ki, hogy a választmány hozzájárul az iparművészeti tárlat rendezésének gondolatához, azonban az elhangzott felszólalások alapján a tárlat rendezését együttesen kell eszközölni. Az elnök végül bejelenti, hogy a társulat debreceni kiállítása november 6-án nyílik meg.

1932 november 8-án Seenger Béla elnöklésével az igazgatóság és gazdasági bizottság együttes ülést tartott, melyen Hoffer Imre ügyvezető több folyóügy előadása után a hátralékos tagdíjakról számolt be. Elnök közli, hogy a tagdíjfizetés a részletfizetési kedvezmény által a súlyosabb anyagi viszonyok között élő tagok számára meg lett könnyítve. Végh Gyula és Schober József hozzászólása után határozathozta ment, hogy a hátralékos tagdíjak behajtását erősen szorgalmazni kell. Schober József jelentést tett Kiss Erzsébet választmányi tag beadványáról, melyben a kiállítások s az eladás kereskedelmi részének a racionalizálását javasolja. A felvetett javaslatok legnagyobb részét nagyon értékesnek tartja és indítványozza, hogy Kiss Erzsébet a társulat levélben mondjon köszönetet a felvetett gondolatokért. Hoffer Imre ügyvezető a debreceni kiállítás ünnepélyes megnyitásáról tesz jelentést. Közli, hogy a megnyitást Waelder Gyula, propaganda bizottságunk elnökének, Nemzeti művészetünk című, nagyhatású előadása előzte meg, melynek igen nagy sikere volt. Az elnök felkérésére Lakatos Artúr, a kiállítási bizottság elnöke és Urbányi Vilmos a lakásművészeti kiállítás előkészületeiről tesznek jelentést. Bodon Károly a létesítendő iparművészeti bolt állásáról számol részletesen be. Schober József, Szablya János és dr. Szalai Emil hozzászólása után az ülés a jelentést tudomásul vette. Az elnök jelentést tesz az iparművészeti tárlat ügyéről s megemlíti, hogy a társulat ebben a kérdésben dr. Ugron Gábor választmányi tag korábban elfogadott javaslata alapján áll. Végh Gyula, dr. Szalai Emil, Szablya Frischauf Ferenc, Bodon Károly, Ligeti Miklós, Schober József, Lakatos Artúr és dr. Pacher Béla hozzászólása után az ülés a következő határozatot hozza:

1. A megállapodás szövegének elkészítésére dr. Szalai Emil ügyész kéri fel az ülést. 2. A megállapodás szövegében az anyagi felelősség kérdése kétséget kizárólag megállapítandó. 3. A megállapodás felmondása csak 45 nappal a tárlat zárása után lehetséges. 4. Amennyiben a tárlatot nem tartják meg, a felmondási idő 30 nap.

Végül Lakatos Artúr bejelenti, hogy közbenjárására a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara a Magyar Iparművészet legújabb számából 50 példányt 100 pengő árban átvett. Az ülést az eredményes elintézésért köszönetét fejezi ki.

1923. november 22-én az igazgatóság és gazdasági bizottság ismét együttes ülést tartott Véghe Gyula elnöklésével. Az elnök felkéri Lakatos Artúr választmányi tagot, mint a kiállítási bizottság elnökét, hogy az előkészítés alatt álló kiállítások ügyét ismertesse, Lakatos Artúr kijelenti, hogy a lakásművészeti kiállítás előkészületei erősen folynak. Noha a gazdasági viszonyok súlyossága a kiállítási bizottság munkáját rendkívül megnehezíti, azért a legnagyobb lelkeséggel és kitartással dolgoznak azon, hogy a kiállítás sikere minél nagyobb legyen. Nagy súlyt helyeznek arra, hogy a kiállításon kizárólag magyar iparcikkek kerüljenek bemutatásra, mert ma a magyar ipar abban a helyzetben van, hogy a lakásberendezéssel kapcsolatban felmerülő összes igényeket nagyon jól ki tudja elégíteni. A karácsonyi vásár előkészületei is folynak és örömmel jelenti, hogy annak részére megfelelő színvonalon álló anyag érkezett be. Urbányi Vilmos választmányi tag a lakásművészeti kiállítás költségelőirányzatát terjeszti elő. Megemlíti, hogy nagyon helyesnek tartaná Zrinszky József építőiparművész propaganda-füzet gondolatának a megvalósítását, mely egyszersmind reklámul is szolgálna. Végül a kiállítók számára megfelelő díjak kitűzését indítványozza. Az elnök mint határozatot mondja ki, hogy a társulat úgy a karácsonyi vásárt, mint a lakásművészeti kiállítást az ismeretett keretekben a Technológián fogja megtartani és a kiállítási bizottságnak a kiállítások létesítéséhez szükséges anyagi eszközöket rendelkezésre boesátja. Bodon Károly jelenti, hogy az iparművészeti bolt teljesen megalakult, mint korlátolt felelőségi betéti társaság. A szükséges tőkét már befizették és helyiségről is gondoskodtak. A cégjegyzésre vonatkozó eljárást megindították. Schöber József, dr. Pacher Béla, Ligeti Miklós és Lakatos Artúr hozzászólása után a jelentést tudomásul veszik.

Schöber József, mint a gazdasági bizottság elnöke bejelenti, hogy a Magyar Iparművészet előállítási költségeit revízió alá kell venni s felhatalmazást kér arra, hogy a gazdasági bizottság a nagyobb nyomdák között versenytárgyalást hirdethessen. Dr. Pacher Béla és Szablya János hozzászólása után az ülést az engedélyt megadja.

1932 december hó 1-én a kiállítási és a bíráló bizottság tartottak együttes ülést Helbing Ferenc elnöklésével. Jelen voltak: Helbing Ferenc, Lakatos Artúr, Kölber Dezső, Richter Aladár, ifj. Schöber József, Tóth Gyula, Urbányi Vilmos és Hoffer Imre ügyvezető. Elnök jelenti, hogy a karácsonyi vitrinkiállítás anyaga bírálendő el. Hoffer Imre ügyvezető jelentést tesz az előkészítő munkálatokra vonatkozólag. Jelenti továbbá, hogy a kezdeményező lépéseket a díjak megszerzése ügyében megtette. Javasolja, hogy a propaganda-füzet szövegének megírására a társulat dr. Náday Pált kérje fel. A bizottság az előterjesztéseket elfogadta és ezután a beküldött vitrinanyagot felülvizsgálta és azt elbírálta, majd több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekesztette.

Sz. J.

• IN MEMORIAM •

GALAMB JÓZSEF. A magyar könyvkötőipar egyik legkiválóbb mesterét veszttette el Galamb József halálával. A Székesfehérvári Iparrajziskola könyvkötészeti és bőrdíszmű-osztályának volt műhelyfőnöke s ebben a minőségében negyedszázadot töltött a magyar iparművészet szolgálatában, s nagy része volt abban, hogy az Iparrajziskola elsőrangú iparoktatási intézménnyé fejlődött. Nagy szeretettel esüggött a mesterségén, nagy öröme volt, ha valamely szép anyagból szépet alkothatott. Művei között sok örökbeesű emléket találunk. Ő készítette többek között IV. Károly király hitlevelét és XV. Benedek pápa evangéliumát. A lipesi könyvkötőszakiskoláról hozta magával azt a vonalmat és szeretet a könyvkultúra iránt, amelyet oly gonddal és igyekezettel ültetett át tanítványai lelkébe. Társulatunknak 27 éven át volt jeles tagja és kiállítója. Emlékét társulatunk mindig tisztelettel és kegyelettel fogja megőrizni.

KACZIÁNY ÖDÖN. Az egész művésztsáradalom őszinte fájdalommal fogadta halálhírét. Személyének közvetlensége, munkás élete, hangulatos művészete teszik őt felejthetlenné nemesak kortársai, de a jövő művésznemzedékek számára is. Kacziány Ödön 1852-ben született Marosvásárhelyt. Művészeti tanulmányait Bécsben, Münchenben és Párizsban végezte. Mint középiskolai tanár számos generációba oltotta bele a művészet iránti szeretetet. Műveivel hazai és külföldi kiállításokon aratott mindig sikereket, művészeti cikkeivel gyakran jelentek meg a hazai lapokban. A művészet barátai kegyelettel őrzik meg emlékét.

STREDA KÁROLY díszítő festőmester, a magyar ipar egyik kiváló képviselője, munkás életének 62-ik évében január 2-án elhunyt.

Társulatunk régi, kedves, agilis tagját veszttette el benne. Emlékét kegyelettel őrizzük.

